ДИФТЕРИТ У МАКВІЛЬЯМСІВ

(Як розповів авторові цієї книжки містер Маквільямс, дуже приємний добродій з Нью-Йорка, що з ним автор випадково познайомився в дорозі).

– ...Ото так лютувала в нашому місті ця жахлива, невиліковна хвороба – дифтерит, і всі матері навісніли зі страху. Але вернімось назад: отож, кажу, я звернув увагу своєї дружини на нашу маленьку Пенелопу:

– Серденько, бувши тобою, я б не дозволив дитині гризти оту соснову скіпку.

– Любенький мій, а яка ж із цього шкода? – відмовила вона, наміряючись, проте, відібрати скіпку в дівчинки, бо жінка не може вислухати навіть очевидячки справедливого зауваження, не заперечивши. Цебто жінка заміжня, хочу я сказати.

Я відмовив:

– Кохасю, кому ж не відомо, що соснове дерево – найменш поживне з усіх, які лишень може їсти дитина.

Дружинина рука, що вже простягалась була по скіпку, враз спинилася й знову лягла на коліна. Видимо стримуючи себе, вона сказала:

– Любчику, ти ж знаєш не згірш за мене: всі лікарі запевняють, що соснова живиця дуже помічна на слабу спину й нирки.

– А... тоді вибач, я просто не знав, що дитина слабує на нирки й на спинний хребет і що наш лікар порадив...

– Хто це тобі сказав, що вона слабує на нирки й на спинний хребет?

– Таж ти сама, кохасю, щойно висловила цю думку.

– Ще що вигадай! Ніколи я такої думки не висловлювала.

– Ну як же, любонько! Ось щойно ти сказала...

– Сказала, сказала! Мало що я могла сказати! Ніякої шкоди з того не буде, як дитина трохи погризе соснову скіпку, коли їй так хочеться, і ти сам це добре знаєш. І вона її гризтиме, й квит!

– Годі, годі, серце. Тепер я вже бачу, що твоя правда, і сьогодні ж піду замовлю дві-три фури щонайліпших соснових дров. Щоб моїй дитині чогось бракувало, поки я...

– Прошу тебе, йди вже до своєї контори та дай мені трохи спокою! Ну слова не можна сказати, щоб ти не підхопив та не завівся сперечатися без кінця й без краю, поки й сам уже не знаєш, що плетеш.

– Гаразд, гаразд, хай буде по-твоєму. Правда, цим останнім твоїм словам трохи бракує логіки, бо...

Однак докінчити я не встиг, бо дружина демонстративно підвелася, взяла дитину за ручку й вийшла. А як я вернувся на обід додому, вона зустріла мене, біла як стіна:

– Ой Мортімере, ще один! Малий Джорджі Гордон захворів.

– Дифтерит?

– Дифтерит.

– Є якась надія?

– Ніякісінької. Ой що ж це з нами буде!

Аж ось нянька привела Пенелопу сказати нам добраніч та промовити щовечірню молитву, вклякнувши поруч мами. Не доказавши до кінця "Ось кладуся я спочить", донечка наша кахикнула! Дружина так і похилилась, мов громом уражена. Але враз підхопилася й заметушилась у панічному завзятті.

Спершу вона наказала, щоб Пенелопине ліжечко перенесли з дитячого покоїка до нашої спальні, й сама пішла доглянути, як те робиться. І мене, звісно, потягла за собою. Все справлено за одну хвилину. Для няньки поставили розкладне ліжко в туалетній. Однак дружина зразу занепокоїлася, що ми дуже далеко від другої дитини: а що, як уночі почнеться й у хлопчика? І знову сполотніла, сердешна.

Тоді ми перенесли Пенелопу й няньчине ліжко назад до дитячого покою, а собі сказали постелити в суміжній кімнаті.

Та за хвилину дружина похопилась: а що, як дифтерит із Пенелопи перейде на малого? Ця думка знову вкинула її в паніку. Ми всім гуртом мерщій потягли ліжечко назад, та їй здавалося, що ми дляємось, хоч вона сама хапалась помагати, аж трохи не розламала ліжечка на цурки в несамовитому поспіху.

Ми перебралися вниз, але там не знайшлося куди упхати няньку, а дружина сказала, що без няньчиного досвіду нам годі обійтись. Отож ми вернулися з усім манаттям нагору, до спальні, раді-радісінькі, мовби птахи, що в люту бурю добилися до свого гнізда.

Дружина побігла до дитячого покою глянути, як там хлопчик. За мить вернулася знову перелякана:

– Чого це наш малий так міцно спить?

Я відказав:

– Серденько, таж він у нас завжди спить як байбак.

– Знаю я, знаю, але нині він спить якось не так. Він... Він дихає так рівно! Ой, я так боюся, так боюся!

– Та він же, серденько, завжди рівно дихає.

– Ой, я знаю, але зараз воно якось так страшно... А нянька ж його така молода й недосвідчена! Хай Марія спить тут із нею, щоб була напоготові, коли що.

– Непогана думка, але хто ж тобі помагатиме?

– Поможеш і ти, як треба буде. Та й однаково я в таку хвилину все мушу сама робити, нікому нічого не дозволю.

Я сказав, що не годиться мені лежати та спати, коли вона цілу безсонну ніч упадатиме біля хворої дитини, однак вона вмовила мене лягти. А стара Марія перебралась назад, на своє місце в дитячому покоїку.

Пенелопа двічі бухикнула крізь сон.

– Ой, лихо, ну чого ж той лікар не йде! Мортімере, тут занадто тепло. Авжеж, ось яка духота. Вимкни опалення, швиденько!

Я вимкнув опалення, глянувши мимохідь на термометра й здивувавшись: невже таки двадцять градусів це затепло для хворої дитини?

Вернувся з міста кучер і сповістив, що наш лікар сам хворий і не встає з ліжка. Дружина звела на мене помертвілі очі й промовила безживним голосом:

– Це кара небесна. Так нам присуджено. Він же ніколи досі не хворів. Ніколи! Ні, ми з тобою жили не так, як слід, Мортімере. Скільки разів я тобі це казала! А тепер бачиш, що вийшло? Ні, наше дитя вже не видужає. Будь радий, якщо ти зможеш собі пробачити, а я собі ніколи не зможу.

Я сказав – зовсім не хотячи її уразити, але, може, не досить обережно добравши слова,– що не розумію, чим же це наше життя було таке неподобне.

– Мортімере!!! Ти що, і на малого хочеш кару накликати?

І дружина заплакала. Тоді раптом схопилася:

– А хіба лікар ніяких ліків не прислав?

– Прислав, аякже,– відповів я.– Я тільки чекаю, коли ти даси мені слово сказати.

– Ну то давай їх сюди хутчіше! Чи ти не знаєш, яка тепер дорога кожна хвилина? Та що з тих ліків, коли й сам лікар добре знає, що від цієї хвороби нема рятунку!

Я зауважив, що поки дитина жива, є ще й надія.

– Надія? Ти сам не знаєш, що балакаєш, Мортімере! Як немовля! Якби ти... Ой, далебі, тут у рецепті написано: "По чайній ложечці щогодини"! Так, наче ми маємо ще цілий рік часу, щоб рятувати наше дитя! Мортімере, швидше! Дай нашій сердешній донечці повну столову ложку. Та хутчіше ж!

– Ну що ти, серце, столова ложка може їй...

– Не доводь мене!.. Ну, ну, не плач, донечко моя золота, ріднесенька моя, випий оце, воно гірке, але від нього Нелічці полегшає, воно поможе маминій рідненькій донечці, й буде вона здоровенька. Не плач, не плач, поклади голівоньку мамі на груди й засни, то скоро... Ой знаю ж я, знаю, що вона й до ранку не доживе! Мортімере, по столовій ложці щопівгодини, а може, все ж таки... Іще їй беладони треба дати. Я знаю, що треба. І аконіту теж. Знайди те й те, Мортімере. Ні, ні, мовчи, не мішайся, я ліпше знаю. Ти в цих речах нічого не тямиш.

Нарешті ми полягали, присунувши Пенелопине ліжечко дружині в голови. Вся та шарпанина втомила мене, і за хвилинку я вже куняв чи й просто спав. Але дружина збудила мене:

– Любцю, опалення ввімкнено?

– Ні.

– Я так і знала. Будь ласка, ввімкни його, та швидше. Тут страшна холодюка.

Я ввімкнув опалення й за хвильку знову заснув. Та мене ще раз розбудили:

– Рідненький, може, ти пересунеш ліжечко на свій бік? Там ближче до батареї.

Я пересунув ліжечко, але дорогою зачепився за килимок і збудив дитину. Поки дружина втихомирювала малу страдницю, я знову був задрімав, та за якусь хвильку почув крізь дрімотну млу, наче здалеку, дружинин голос:

– Мортімере, а що, якби гусячим смальцем?.. Може, ти подзвониш?

Сонний витеребився я з ліжка, наступив на кицьку, що обурено вереснула й була б дістала за те вельми переконливого стусана, якби не підставився замість неї стілець.

– Нащо ж ти, Мортімере, світло світиш! Ти ж знов розбудиш дитину!

– Та я хочу подивитись, чи дуже ногу забив.

– Ну, то подивися вже й на стілець. Ти його напевне поламав. Бідна кицька, подумай лишень, а що, якби ти...

– От іще треба мені про кицьку думати! І нічого б цього не було, якби ти лишила Марію тут. Тим паче, що це все її діло, а не моє.

– Мортімере, як тобі не сором таке казати! Невже тобі важко зробити для мене цю суто дрібничку в таку страшну хвилину, коли наше дитя...

– Ну, годі, годі, я зроблю все, що тобі треба. Тільки я не хочу побудити всіх чисто в домі цим дзвоником. Всі ж сплять уже. Де він стоїть, той смалець?

– На каміні в дитячому покої. Сходи туди та спитай Марії...

Я приніс гусячий смалець і знову ліг. Та мене знову збуджено:

– Мортімере, мені так не хочеться тебе турбувати, але тут ще холодно, я не можу так її натирати. Будь ласка, як тобі не важко, розпали в каміні. Там накладено, тільки сірника витерти.

Я звівся з ліжка, запалив у каміні й сів перед ним, похнюпившись.

– Мортімере, не сиди так, ти ж застудишся на смерть. Лягай спи.

Щойно я нахилився над ліжком, вона сказала:

– Стривай. Дай дитині ще ліків.

Я й те зробив. Після ліків Пенелопа розбуркалась, і дружина, скориставшись з того, роздягла її та натерла всю гусячим смальцем. Незабаром я вже знову куняв, та й ще раз мені довелося вставати.

– Мортімере, тут тягне. Я добре чую, що тягне. Присунь ліжечко до каміна.

Я посунув ліжечко, та знову зачепився за килимок й жбурнув його у вогонь. Дружина схопилася з ліжка рятувати килимок й дещо мені сказала, а я їй. Потім ще раз ліг та задрімав на півхвилинки, та вона підняла мене готувати припарку зі лляного сім’я. Поклали ту припарку Пенелопі на груди й лишили її там виявляти свою зцілющу дію.

Дрова в каміні не можуть горіти вічно. Що двадцять хвилин я мусив уставати та підкидати нових, і це дало моїй дружині нагоду ще на десять хвилин скоротити проміжки між даванням дитині ліків, на превелику дружинину полегкість. А поміж тим я час від часу замінював лляну припарку та клав гірчичники й витяжні пластирі, де лише знаходилося на дитині вільне місце. Та ось, уже над ранок, вийшли всі дрова, й дружина зажадала, щоб я спустився в підвал та приніс іще. Я їй відказав:

– Серце моє, це морочливе діло, а малій уже, напевне, тепло, вона ж он як навкривана! Може, краще перемінімо припарку та...

Докінчити мені не дали. Я наносив з підвалу дров, а тоді ліг і захріп, як лиш може чоловік, до краю знесилений душею й тілом. Був уже білий день, коли я почув, як мене торсають за плечі, й ураз прокинувся.

Дружина стояла наді мною, втупивши в мене застиглі очі й задихаючись. Нарешті вона спромоглася на слово:

– Все, Мортімере, все! Дитина спітніла. Що ж нам тепер діяти?!

– Лишенько, як ти мене налякала! Звідки ж я знаю, що тепер діяти. А може, як роздягти та покласти знов на протязі...

– Ти зовсім здурів! Тут ні хвилини не можна гаяти, біжи швидше до лікаря! Біжи сам! І приведи його живого чи мертвого.

Я витяг того хворого сердегу з ліжка й привів до нас. Подивившись на малу, лікар сказав, що вона зовсім не вмирає. Я зрадів невимовно, але дружина розлютилась, наче від особистої образи. Потім він додав, що дитина кашляє від якогось подразнення в горлянці, і я подумав, що зараз моя дружина покаже йому на двері. Далі лікар ще сказав, що дитині треба тільки вихаркнути те, від чого вона кашляє. Він чогось дав їй, дівчинка закашлялась і врешті виплюнула невеличку скіпочку.

– Ніякого дифтериту в неї немає,– пояснив лікар.– Вона просто гризла соснову скіпку абощо, і в горлянці їй застрягла трісочка. Нічого воно їй не зашкодить.

– Авжеж,– озвався я,– охоче вірю. Адже живиця, що є в соснині, дуже помічна від деяких дитячих хвороб. Ось спитайте мою дружину, вона вам скаже.

Але вона не сказала нічого. Вона зневажливо відвернулась і вийшла з кімнати. Відтоді в нашому житті є один такий епізод, про який ми ніколи не згадуємо. І життя наше плине тихо й мирно.

(Дуже небагато жонатих чоловіків зазнавали такого, як містер Маквільямс, отож автор гадає, що ця нова для читачів тема хоч трохи їх зацікавить).

1878